

J Het
NatiONale
Theater
G

Meerjarenbeleidsplan HNTjong

2025-2028

Inleiding

Onder het motto “*Het is nu!*” maakt HNTjong theater. Theater dat direct gaat over de leefwereld van ons jonge publiek en dat op innovatieve manieren verhalen van nu vertelt. Voorstellingen die jong publiek de live ervaring geven dat theater raakt, inspireert, schuurt en uitdaagt. Theater waarbij het publiek voelt dat ze onderdeel is van dit moment, vertegenwoordigers zijn van deze tijd en hun generatie gespiegeld zien.

Het Nationale Theater verenigt krachten die bijna overal in de Nederlandse theatersector gescheiden zijn – volwassenen- en jeugdtheater, productie en programmering – en brengt ze samen in één sterke organisatie. HNTjong draagt de visie van Het Nationale Theater uit met accenten gericht op jong publiek. We hebben de schotten tussen jeugdtheater en theater voor volwassenen afgebroken door vergaande samenwerking binnen de eigen organisatie. We wisselen schrijvers uit, regisseurs, spelers en ontwerpers. De samenwerking met een sterke afdeling HNTeducatie & interactie en een doorgaand onderling artistiek gesprek dragen daartoe bij.

HNTjong bestaat uit een klein zeskoppig team onder artistieke leiding van Noël Fischer en zakelijke leiding van Anne-Marie Geldhof. Alle medewerkers zijn vanuit hun eigen expertise (productie, educatie, marketing, dramaturgie) gespecialiseerd in jeugd- en jongerentheater en binnen Het Nationale Theater actief voor HNTjong. HNTjong maakt gebruik van de faciliteiten en mogelijkheden van Het Nationale Theater en betaalt een percentuele bijdrage aan de organisatie. HNTjong is artistiek autonoom en beheert een eigen productiebudget.

We zijn trots op wat we voor elkaar hebben gekregen. HNTjong produceerde grootschalige producties, vierde artistieke successen en realiseerde een groeiend bereik onder kinderen, jongeren en young adults. We zijn graag een geziene gast bij de theaters en ook het publiek omarmt HNTjong. Maar we blijven ambitieus en willen niet stil staan. De stijgende productiekosten, salarisverhogingen volgens de CAO toneel, inflatie, toegenomen werkdruk, inkomsten die voor jeugd- en jongerentheater nog steeds aanzienlijk lager zijn, hebben nog duidelijker gemaakt dat HNTjong een emancipatieslag moet maken om gezond te blijven produceren en niet in te leveren op de artistieke kwaliteit van producties.

Nu er extra middelen door het rijk zijn gereserveerd om het budget voor jeugd- en jongerentheater aan te vullen zodat er een gelijkwaardiger positie ontstaat, vraagt HNTjong een additioneel bedrag aan van €278.000. Dit is noodzakelijk om:

- grootschalige voorstellingen voor jeugd, jongeren en young adults te produceren
- uitbreiding van HNTjong team om meer impact rondom producties te realiseren
- het publieksbereik te vergroten door extra marketinginspanningen
- op structurele basis te coproduceren met Suriname
- talentontwikkeling van toekomstige jeugdtheatermakers te ondersteunen en te faciliteren

10 Jaar theater voor een jong publiek binnen HNT

HNTjong neemt een unieke positie in binnen het Nederlandse theaterlandschap. Als BIS-jeugd- en jongerentheatergezelschap binnen Het Nationale Theater kan HNTjong producties en projecten realiseren op een schaal die voor weinig jeugdtheatergezelschappen is weggelegd. De intensieve samenwerking binnen de eigen organisatie, het uitwisselen van schrijvers, regisseurs, spelers en ontwerpers, de samenwerking met een sterke afdeling HNTeducatie en interactie en een doorgaand onderling artistiek gesprek, versterken onze kwaliteit en verstevigen onze positie. Zo hebben we in tien jaar tijd een grote ontwikkeling doorgemaakt en een stevige artistieke reputatie opgebouwd. HNTjong heeft zich ontwikkeld tot een aantrekkelijk gezelschap voor makers, spelers en podia; ook buiten het bekende jeugdtheatercircuit.

Onze makers vertrekken vanuit nieuw geschreven teksten of radicale bewerkingen van klassiekers. Inspiratiebronnen zijn breed en veelvormig, van jeugdliteratuur, romans en *reality tv* tot social media, filmscripts en Griekse mythologie. Het zijn verhalen die de horizon verbreden, die het bewustzijn vergroten, die identiteit vormgeven. Gericht op een publiek van jonge mensen die zich beginnen te verhouden tot de wereld om hen heen.

Twee inhoudelijke beleidslijnen zijn bepalend: **de jeugd- en familievoorstellingen** en **jongerenproducties**. De familievoorstelling richt zich op een gemixt publiek van kinderen en volwassenen. Met titels als *Erik of het klein insectenboek* (coproductie met Stadsschouwburg Utrecht en Illusionary Rockaz Company) brengen we visueel aantrekkelijke producties voor het hele gezin naar de grote zaal. Voor jongeren ontwikkelen we met *Trojan Wars*, *Queer Planet*, *Let's talk about sex* een *coming of age*-lijn die laat zien dat er behoefte is aan gelaagde theatervoorstellingen voor een publiek van young adults. Voorstellingen met actuele thema's, filmisch gemonteerd, in een brutale fysieke stijl.

Naast één jaarlijkse grote zaalproductie maken we ook voorstellingen voor het vlakke vloer circuit. In de kleine en middenzaal kunnen we op een intieme manier kwetsbare thema's vormgeven. HNTjong speelt veel besloten schoolvoorstellingen. Daar horen ook inleidingen, workshops, en nagesprekken bij voor leerlingen en docenten, waar grote belangstelling voor is. We spelen op school en in de klas met kleine interactieve voorstellingen voor het primair onderwijs.

Foto: Bowie Verschuren

Terugblik 2021–2024

In 2023 vierde HNTjong haar tienjarig bestaan. Zeker de afgelopen jaren waren intens. Terwijl HNTjong een sterke artistieke groei doormaakte, bracht de Covidpandemie alle openbare activiteiten vanaf 2020 tot stilstand. De gevolgen waren merkbaar tot ver in 2022: alle grote voorstellingen moesten worden verplaatst en de kleinere producties speelden aanzienlijk korter. Gebroken tournees, afgelaste voorstellingen, zieke medewerkers, podia en scholen die zich terugtrokken: in tijden van Covid bleek de continuïteit handhaven een uitdaging. Halverwege 2022 begon het tij langzaam te keren. Het (jonge) publiek kwam terug naar de podia. Ook scholen deden weer enthousiast mee. Met als gevolg drukbezette, regelmatig uitverkochte voorstellingen en een mooie landelijke zaalbezetting.

Met alle verschuivingen die door de Covidcrisis zijn veroorzaakt, nam de werkdruk in het kleine zeskoppige HNTjong-team behoorlijk toe. Dit legde meteen de noodzaak van uitbreiding van het team bloot. Ook voor de intensieve begeleiding die we bij onze schoolvoorstellingen aanbieden, kwamen we tijd en mensen tekort. Eigenlijk hebben we een tijd lang te veel werk met te weinig mensen gedaan.

De voorstellingen van HNTjong

Onze producties voor de grote zaal werden gewaardeerd door publiek, pers en vakgenoten, wat zich vertaalde in veel prijzen, onder meer voor *Trojan Wars* (Gouden Krekel; Louis d'Or voor Bram Suijker; Toneelunie Vertaalsprijs voor Peer Wittenbols; Prosceniumprijs voor kostuumontwerper Carly Everaert), *Erik of het klein insectenboek* (Zilveren Krekel) en *Queer Planet* (Arlecchino voor Rick Paul van Mulligen). We zijn heel trots dat bij twee voorstellingen van HNTjong voor het allereerst grote toneelprijzen door acteurs zijn gewonnen en die demarcatielijn tussen theater voor volwassenen en jeugd werd doorbroken met het winnen van een Louis d'Or in 2022 en een Arlecchino in 2023. Een unicum.

In het vlakke vloercircuit speelden we onder andere *Oma is een avatar* en *Emoji Explosie*. In deze voorstellingen liet Eva Line de Boer haar fascinatie voor de digitale wereld en gaming met succes los op een jong publiek. Loek de Bakker regisseerde zijn geslaagde eerste jeugdvoorstelling *Supernormaal* over gendernormen die na een door corona gemankeerde tournee in 2024 in reprise gaat. Casper Vandeputte maakte met *Het Experiment* een messcherpe analyse van het gevaar van groepsgedrag op een middelbare school. Omdat deze productie in coronatijd maar voor beperkt publiek gespeeld kon worden realiseerden we een online registratie waar scholen gretig gebruik van maakten. Casper's jeugdproductie *Stom*, over een meisje dat niet meer praat, ontving een Zilveren Krekel. HNTjong speelde *TORI* van Brian Elstak (regie Marjorie Boston, tekst Maarten van Hinte), onze coproductie met RIGHTABOUTNOW INC. na een succesvolle Nederlandse tournee ook in Suriname in de zomer van 2023. Zo'n 2000 toeschouwers uit Paramaribo en Moengo kwamen kijken. Naast schoolgaande kinderen vanuit regulier- en speciaal onderwijs ontvingen we ook kinderen uit kindertehuizen, senioren uit verzorgingstehuizen, en waren de minister van onderwijs en de Nederlandse ambassade present. Ook de Surinaamse pers, waaronder Het Jeugdjournaal, heeft de aanwezigheid van HNTjong en RIGHTABOUTNOW INC. op de voet gevolgd. Op NPO Zapp was *TORI* eerder al te zien in de vorm van een speciale televisiefilm.

Producties van HNTjong zitten dicht op de huid van de tijd en ons jonge publiek. Soms zorgt dat voor rumoer en onrust in de zaal. Zo leidde bezoek aan *Queer Planet* tot luidruchtig protest en discussie onder jongeren over gender, *queerness* en identiteit. Dat trok de aandacht van de pers, maar onderstreept vooral de urgentie van ons werk voor de doelgroep. Het vraagt om zorgvuldige aandacht voor ons publiek, onze makers en onze medewerkers.

Blik op de toekomst

HNTjong 2025–2028

HET IS NU *visie*

HNTjong kiest voor theater dat zich verhoudt tot de wereld waar kinderen en jongeren nu in leven. We vinden het belangrijk om podiumkunst te maken die jong publiek laat ervaren dat theater (ook) over hen gaat, theater waarin hun perspectief centraal staat, theater dat hen een stem geeft. Jonge mensen maken zich zorgen over grote thema's als veiligheid, oorlog, migratie en klimaat. Ze merken dat maatschappelijke systemen vastlopen waardoor zij als jonge generatie de erfenissen worden van complexe problemen. Problemen waarvoor zij verantwoordelijkheid voelen.

De samenleving lijkt zich te verharden, de maatschappelijke ongelijkheid neemt toe en steeds meer jonge mensen vragen zich af of zij er wel toe doen en mee mogen beslissen. Waar hoor je bij, hoe identificeer je je, wordt jouw stem überhaupt gehoord?

Hoe vind je je plek als jong mens, hoeveel adem geven wij als samenleving aan een complex proces waarin een mix van mensen met uiteenlopende achtergronden een gezamenlijke weg moet vinden. Hoe maken we van al die verhalen een nieuwe culturele canon waarin we gemeenschappelijkheid kunnen vinden?

Ruimte geven aan de mening van anderen, aandacht voor emotie, het ontwikkelen van empathie en compassie: juist deze waarden moeten veroverd worden in een steeds verder fragmenterende wereld, waarin mensen tegenover elkaar lijken te komen staan.

Tegen die achtergrond kiest HNTjong voor het luisteren naar de veelheid aan stemmen. Juist ook naar kwetsbare, weinig gehoorde stemmen. We vertalen de complexe wereld naar theater en maken voorstellingen die die complexiteit omarmen. Scherp op inhoud, maar zacht op emotie.

MIDDEN IN DE MAATSCHAPPIJ *missie*

Zoals verwoord in de algemene missie van Het Nationale Theater zien wij het theater als een publieke arena waarin je als bezoeker een betekenisvolle ontmoeting hebt met de ander en het andere. Voor HNTjong betekent dit dat wij jong publiek willen scherpstellen tot zelfstandig denkende wereldburgers.

Sinds een paar jaar is het activisme toegenomen in de kunst en dat geldt ook voor de makers bij HNTjong. Morele herijking, verantwoording afleggen en cancelcultuur zijn actuele onderwerpen geworden. Bewustzijn van

welk perspectief je inneemt en het bieden van een overstijgende blik zijn voor HNTjong nog belangrijker geworden.

De coronapandemie heeft breuklijnen in onze samenleving zichtbaarder gemaakt. Tijdens de pandemie kwamen veel kinderen en jongeren in een sociaal isolement terecht, waarvan de gevolgen nog nawerken. Ook onderwijsachterstanden zijn toegenomen, mogelijk met blijvend effect op een hele generatie. Dat betekent dat ook in jeugdtheatercultuur er scherper moet worden ingezet op educatie en dat HNTeducatie en interactie grotere inspanningen moet leveren.

IMPACT MAKEN

HNTjong streeft niet alleen naar het produceren van aansprekende voorstellingen, maar ook naar maatschappelijke impact. Bij kwetsbare en emancipatorische onderwerpen, zoals seksualiteit, gender, eenzaamheid, mentale gezondheid en armoede merken we meer frictie en verzet, met name bij onze schoolvoorstellingen. De tegenstellingen in de samenleving zien we weerspiegeld in de spanningen binnen schoolklassen. Dit heeft ook effect op de positie die wij als gezelschap innemen en de inhoud van onze educatie. Het aan de kaak stellen van gevoelige onderwerpen in onze voorstellingen maakt veel los en vraagt om extra aandacht voor het publiek en de eigen medewerkers. Het creëren van een veilige ruimte voor spelers en toeschouwers is essentieel. Het publiek wordt steeds diverser en de samenleving verandert razendsnel. Als landelijk jeugdtheatergezelschap willen we ons daartoe blijven verhouden. De uitdaging is om steeds opnieuw samen met de podia in contact te blijven met ons (potentiële) publiek. Dit vraagt om versterking van menskracht.

Bij steeds meer producties vindt HNTjong buiten de cultuursector maatschappelijke partners die op inhoudelijke basis onze voorstellingen ondersteunen. Samen vergroten we de impact en bereiken we publiek dat nog niet de weg naar theater heeft gevonden. Zo werkt theater- en documentarist Isaura Sanwirjatmo met verschillende maatschappelijke partners aan een documentaire rond *Arm met een dure smaak*. Voor diezelfde voorstelling (regie Gavin-Viano) in 2024 hebben we met de Voedselbank een contextprogramma opgezet. Zo kunnen we ons publiek niet alleen inspireren, maar ook laten participeren op een laagdrempelige manier. Bij een

aantal toekomstige producties (pagina 8 t/m 10) zijn we samenwerkingen met maatschappelijke partners aan het opstarten. Voor *A Plastic State of mind* (regie Gavin-Viano) gaan we in gesprek met Warchild en de gemeente Den Haag, als stad van vrede en recht. Met Slachtofferhulp voeren we gesprekken rond *Paranoia* (regie Isaura Sanwirjatmo). Voor *Als de zee komt* (regie Dimpna van Kempen) gaan we rond de tafel met verschillende milieuorganisaties en de waterschappen Zuid-Holland.

Impact bereik je ook door tijd, mensen en geld vrij te maken. We maken gerichte keuzes en schrijven daarbij, afhankelijk van het thema en de maker, specifieke fondsen aan voor aanvullende financiering voor context-programma's.

WIE BEN IK? WIE ZIJN WIJ?

Het onderzoeken en uitdragen van identiteit is voor jongeren steeds belangrijker. Er zijn veel diverse (deel-) identiteiten mogelijk qua culturele, etnische, religieuze achtergrond en qua gender, roots, color en queerness. Naast het traditionele m/v gezin groeien steeds meer kinderen op in allerlei andere gezinsvormen. Het is belangrijk ruimte te creëren voor meerdere, diverse perspectieven en andere vertelvormen binnen onze voorstellingen. Het filosoferen met kinderen en jongeren als grondslag voor onze educatieve activiteiten is geëvolueerd naar het leren denken binnen een groter, breder wereldperspectief. Kennis en bewustzijn van de eigen culturele roots en geschiedenis worden steeds belangrijker, zeker ook in verhouding tot die van anderen. Dit bewustzijn is aanwezig in het DNA van HNTjong. Hoe kun je je in iemand anders verplaatsen als je te weinig kennis hebt van diens geschiedenis? Of onvoldoende inzicht hebt in die van jezelf? Zeker waar het gaat om het Nederlandse koloniale verleden, de gevolgen van slavernij en het proces van dekolonisatie.

DE TAAL VAN VANDAAG

In onze sterk visuele cultuur is beeldtaal dominant aanwezig. Ook de beleving van virtuele werkelijkheden is een reëel onderdeel van de samenleving geworden die onze theatertaal sterk beïnvloedt. Verhaalt tempo, montagetechnieken, verschillende vertelvormen en verhaallijnen naast elkaar, snel wisselende perspectieven, zijn allemaal in evolutie onder invloed van de producties van streaming diensten, games en sociale media. Het omarmen en gebruiken van de theatertaal van vandaag, in woorden, video of montage, is een kwaliteit van makers bij HNTjong. We proberen voortdurend ook technisch de grens te verleggen met innovatieve digitale technieken.

SAMEN STERKER

Samenwerken en coproduceren met andere gezelschappen en makers is een vruchtbare basis voor bijzondere producties. Inhoudelijke verrijking, grensverleggende

uitwisseling, verbreding van de zichtbaarheid en verruiming in praktische mogelijkheden maken dat we ook in de komende periode voor beloftevolle samenwerkingen kiezen. We werken onder andere samen met Martha!tentatief Antwerpen, Theater Utrecht, Jakop Ahlbom Company, Firma MES, DOX en Maas theater en dans. Zeker bij grotere producties gaat HNTjong altijd uit van een coproductie om grootschaliger te kunnen produceren. Voor de grote zaalvoorstellingen doen we dit samen met HNTproducties (voor volwassenen) die mede ondersteunt.

HNTjong maakt de komende jaren vier theaterproducties per seizoen, waaronder jaarlijks een grote zaalvoorstelling i.s.m. HNTproducties. Deze producties, voor grote zaal of vlakke vloer, gaan in première in Den Haag en op tournee langs podia in Nederland en België. Ook maken we op beperkte schaal kleine klassenprojecten in samenwerking met HNTeducatie & interactie voor de regio en stad Den Haag.

IN HET LAND

Het Nationale Theater is een van de grootste theaterinstellingen en hét reisgezelschap van Nederland. Omdat we zoveel mogelijk kinderen en jongeren willen bereiken, spelen de voorstellingen van HNTjong in schouwburgen en vlakkevloertheaters door heel Nederland met een uitbreiding naar Vlaanderen.

Voor de tournees van onze voorstellingen ontwikkelen we een eigen reiscircuit en toegesneden publieksstrategie. Sommige voorstellingen spelen in zo veel mogelijk steden. Andere voorstellingen staan op minder plekken in het land, maar zijn er een langere periode te zien omlijst door een contextprogramma. We vormen daarvoor een hechte alliantie met onze partnertheaters in Groningen, Leeuwarden, Drachten, Zwolle, Nijmegen, Arnhem, Utrecht, Heerlen, Maastricht, Alkmaar, Amsterdam, Haarlem, Den Haag, Rotterdam, Breda, Tilburg en Eindhoven. Samen vormen zij een netwerk van theaters door heel Nederland waarmee wij structureel samenwerken om in gezamenlijkheid en continuïteit het publiek voor onze voorstellingen te vergroten en te verbreden, en hun ervaring te verdiepen.

In de provincie Zuid-Holland ondersteunen wij de Theaterdelta, waarin Dordrecht, Leiden en Gouda samenwerken om publiek op te bouwen rond kwaliteitsaanbod. Naast de partnertheaters en de Theaterdelta doet Het Nationale Theater jaarlijks een groot aantal stedelijke theaters aan, van Meppel tot Middelburg en Hoorn tot Venlo.

Impresariaat STIP, dat een uitstekend netwerk in de theatersector heeft, beheert de verkoop en de tourneeplanning van HNTjong.

Afb: HNT producties en HNTjong in Nederland, de partnertheaters en de Zuid-Hollandse podia uitgelicht, overige speelsteden gemarkeerd.

IN ONZE STAD

In de stad en regio Den Haag speelt HNTjong op verschillende podia en een groot aantal scholen. HNTeducatie en interactie heeft de afgelopen jaren een sterke relatie met het onderwijs opgebouwd. In Den Haag verloopt de verkoop van klassenvoorstellingen via de Haagse CultuurSchakel. Elk jaar bieden we zeker één klassenvoorstelling aan voor het basisonderwijs, die we gemiddeld vijftig keer spelen, op scholen in alle uithoeken van de stad. We spelen voor een enthousiast en uitbundig publiek van vier- tot twaalfjarigen. Door letterlijk naar de scholen toe te gaan bereiken we het publiek van nu én van de toekomst.

Vanaf 2025 willen we twee keer een productie op locatie maken, speciaal voor onze thuisstad. Door samen te werken met (maatschappelijke) partners worden deze voorstellingen nog meer gedragen door de stad. Aan deze productie is telkens een interactief educatieproject gekoppeld. In samenwerking met HNTeducatie en interactie bereiken we zo de hele stad.

HNTJONG IN SURINAME

Samen met RIGHTABOUTNOW.INC speelde HNTjong in juli 2023 de eerder gemaakte voorstelling *TORI* in Suriname voor zo'n 2000 toeschouwers. De samenwerking met lokale partners (The Back Lot, Theater On Stage Performing Arts) en de reacties van kinderen, scholen en het reguliere publiek waren hartverwarmend. Deze eerste intensieve kennismaking bleek wederzijds ontzettend waardevol en is wat alle partners betreft de start van een duurzame samenwerking. We willen een gelijkwaardige uitwisseling realiseren door makers en acteurs uit Nederland én Suriname samen kleinschalige voorstellingen en educatieprojecten te laten ontwikkelen. De opzet is om in Paramaribo te spelen en ook

in het binnenland van Suriname, naast Nederland. Vanuit HNTjong zullen schrijver/regisseur Gavin-Viano en ook theatermaker/documentairemaker Isaura Sanwirjatmo, vanuit hun Surinaams-Nederlandse achtergrond, betrokken zijn.

Om een doorlopende samenwerking te realiseren is een structurele investering nodig die vanuit de Surinaamse partners bescheiden zal zijn. We onderzoeken of een vergelijkbare aanpak op de ABC-eilanden mogelijk zou zijn.

STAPPEN ZETTEN BIJ HNTJONG

HNTjong biedt ruimte aan mid-career regisseurs om voorstellingen te ontwikkelen en te maken. Deze producties gaan op landelijke tournee met uitvoerige speellijsten. We bieden regisseurs intensieve artistieke coaching en begeleiding. Casper Vandeputte en Eva Line de Boer vonden na hun recent afgesloten periode bij HNTjong beiden een plek als artistiek leider in het Nederlandse theaterveld, mede dankzij de ontwikkeling die zij bij ons konden doormaken. Bestaand talent binnen HNTjong krijgt de ruimte zich te ontwikkelen en door te stromen. Dat geldt voor makers als Dimphna van Kempen en Isaura Sanwirjatmo. Jonge regisseurs kunnen als regieassistent aan het werk om ervaring op te doen en HNT te leren kennen. Loek de Bakker, Abdel Daoudi, Belle van Heerikhuizen, Gavin-Viano, Dimphna van Kempen, Emilie Pos deden of doen dat al. Zo wordt Belle huisregisseur bij HNTproducties voor een volwassen publiek. Jonge regisseurs nemen ook jonge ontwerpers voor decor, licht, video, kostuums en sound mee die volop profiteren van alle technische en facilitaire mogelijkheden die HNT biedt.

Niet alleen bewezen schrijvers, maar ook de nieuwe generatie auteurs wordt uitgenodigd voor schrijfoopdrachten.

Meerjarenbeleidsplan HNTjong 2025–2028

We begeleiden schrijftalenten zorgvuldig en bouwen een duurzame relatie op. Schrijvers in opleiding lopen regelmatig stage bij HNT, wat hun inzicht in het werken op de vloer versterkt. Dit komt hun schrijverschap ten goede. Zo doorliep Melissa Knollenburg een traject van stagiair dramaturgie tot schrijver van *Romeo&Julia*, dat in de zomer van 2024 in de grote zaal in première gaat.

Regelmatig krijgen ook getalenteerde HNT-technici de kans artistieke ontwerpen te maken voor licht, video en geluid. Er is warm contact met de theateropleidingen in Nederland en we bieden stageplekken aan jonge acteurs van de opleidingen in Amsterdam, Utrecht, Arnhem en Maastricht in onze voorstellingen.

TALENTONTWIKKELING

Het jeugdtheaterveld in Nederland ontbeert een werkplek of laboratorium voor de nieuwste generatie makers. Zij hebben in de eerste jaren na hun opleiding ruimte nodig om te onderzoeken, te ontwikkelen en te presenteren. HNTjong ziet dat als noodzakelijk en wil daar graag aan bijdragen. Met het theater **Zaal 3** heeft HNTjong een plek in Den Haag waar dit experiment kan plaatsvinden.

Zaal 3 is het laboratorium voor multi- en interdisciplinair onderzoek van Het Nationale Theater. De jongste talenten en toneelschoolstudenten krijgen er de kans hun eerste voorstellingen te vertonen. Zaal 3 begeleidt jonge theatermakers bij de totstandkoming van een succesvolle eigen theaterpraktijk en werkt samen met alle toneelopleidingen van Nederland en de KABK in Den Haag. Alle scholen hebben er werkweken die onderdeel zijn van hun curriculum, waarbij studenten in één week werk maken en presenteren in de zaal. Daarnaast tonen we in overleg met de opleidingen veel werk van studenten, afgestudeerden en pas afgestudeerden die hiermee hun eerste keren voor publiek spelen. Dat is uniek in Nederland.

Tot nu toe gebeurt dat alleen voor volwassen publiek, de komende beleidsperiode willen we nieuwe makers de kans bieden werk voor jeugd en jongeren te maken. Zo kunnen we met een relatief kleine investering aanstormend talent ondersteunen en een basis bieden om vervolgens door te groeien. Zaal 3 dient als vrijplaats voor makers, waarbij HNTjong vooral productionele ondersteuning en artistieke begeleiding biedt zonder directe productiedruk of tourverplichting.

Makers & plannen

De kracht van HNTjong is de combinatie van sterke artistieke concepten, jonge makers en ervaren talent, fantastische (ensemble)acteurs, visuele impact, groot gemonteerde voorstellingen en verrassende educatieve projecten. Onze thema's en beeldtaal zorgen ervoor dat de voorstellingen goed aansluiten bij de beleavingswereld van ons publiek.

ONZE UITGANGSPUNTEN

- HNTjong tast de grenzen af van theater voor een jong publiek, door grote(re) producties te maken, door samenwerkingen met makers en gezelschappen uit het volwassenen circuit.
- HNTjong kiest nadrukkelijk ook voor jongeren als publieksgroep met onze young adults voorstellingen.
- HNTjong werkt met schrijvers aan nieuwe teksten en actuele versies van klassiekers en repertoire. Taal is een belangrijk onderdeel van onze voorstellingen en artistieke signatuur.
- HNTjong investeert voortdurend in innovatie, nieuwe makers en jong talent.
- HNTjong kiest voor een expliciet visuele, beeldende vormgeving. Onze ontwerpers maken gretig gebruik van de HNT kostuum- en decorateliërs.

REGISSEURS

Met het oog op de toekomst hebben we naast artistiek leider Noël Fischer vier makers aan HNTjong verbonden: Loek de Bakker, Gavin-Viano, Dimpna van Kempen en Isaura Sanwirjatmo. Daarnaast regisseert Nina Spijkers (vaste huisregisseur bij HNT) haar eerste familievoorstelling voor de grote zaal. Alles bij elkaar een uiteenlopend palet aan regisseurs qua artistieke identiteit en stijl, verbonden in hun engagement voor jeugd- en jongerentheater. Nieuwsgierigheid naar jong publiek is niet evident daarom kiezen we expliciet voor regisseurs die (ook) willen maken voor kinderen en jongeren. Makers die kansen zien om nog brutaler op inhoud te kiezen en om nog extremer beeldend te werken dan soms voor een volwassen publiek mogelijk is.

HNTjong richt zich op regisseurs die al een aantal jaren hun makerschap hebben ontwikkeld (mid-career) en de drang hebben een groter, landelijk publiek te bereiken. HNTjong kiest voor een duurzame verbinding: met iedere regisseur zijn tenminste twee producties in de komende vier jaar afgesproken.

Artistiek leider **Noël Fischer** is oorspronkelijk theaterauteur/dramaturg. Tot 2013 was zij artistiek leider van jeugdtheatergezelschap BonteHond. Zij regisseert de grotere producties van HNTjong en is verantwoordelijk voor het artistieke

beleid. Haar voorstellingen kenmerken zich door een fysiek rauwe, beeldende aanpak van grensverleggende, soms controversiële onderwerpen. Ze ondermijnt in haar werk alle vaststaande 'hokjes' van gender, kleur en klasse. Haar inspiratie vindt ze midden in de samenleving. Ze regisseert nieuw geschreven teksten naast actuele (jeugd)bewerkingen van bestaand toneelrepertoire. De samenwerking met schrijvers staat daarbij centraal. Daarnaast maakt ze regelmatig montage-voorstellingen op basis van documentair en persoonlijk materiaal waarbij de spelers co-creator zijn. Als regisseur werkt zij steeds meer met verschillende disciplines, zoals dans (*Trojan Wars*, *Erik of het klein insectenboek*), video (*Queer Planet*, *Erik of het klein Insectenboek*) of een live popband (Prins S. en de geit in *Let's talk about sex*). Bij *Romeo & Julia* in 2024 is dans een belangrijk aandeel, daarvoor werken choreograaf Shailesh Baboran (Illusionary Rockaz Company Utrecht) en Noël Fischer in een gelijkwaardig co-regieschap.

De komende periode heeft Noël Fischer gepland: **Only the Lonely (2025)** is een locatieproductie voor young adults over emotionele eenzaamheid in coproductie met het Haagse theatergezelschap Firma MES. Onder jongeren is eenzaamheid een belangrijk thema, het missen van diepe existentiële contacten met anderen in een snelle vluchtige wereld. We verwelkomen het publiek op een bijzondere plek. Ontmoeting, samen eten, een ervaring delen staan centraal. We werken hiervoor samen met HNTeducatie- en interactie en met diverse maatschappelijke partners in de stad.

Time Machine (2026) is een coproductie met Theater Utrecht (script Casper Vandeputte) voor jongeren geïnspireerd op excessief geweld onder jongeren op scholen. Geënceneerd met de storytelling van een immersive game belandt het publiek op een middelbare-schoolfeest dat volledig uit de hand loopt. Het publiek ervaart de gebeurtenissen vanuit het perspectief van de jongeren en als onderdeel van de party. Tijdsprongen, perspectiefwisselingen, keuzemomenten, in snelle bijna filmische scenes maken we de chaos mee die leidt tot een geweldsexplosie en het drama dat volgt.

Richard III (2027) naar Shakespeare is een grote zaalvoorstelling van HNT/HNTjong voor een mix van young adults en volwassenen over de bittere wraak van

een geminacht mens. Peer Wittenbols is gevraagd een actuele versie te schrijven van Richard in de 21e eeuw, als charmeur, carrière maker en intrigant die over lijken gaat en zichzelf verliest. Hoe constante vernedering iemand tot het uiterste kan drijven.

Me Lefen as Spøøk / Mijn leven als spook (2028) is een familievoorstelling van HNT/HNTjong voor de grote zaal in samenwerking met Jakop Ahlbom Company. Een griezelverhaal met lichte horror-elementen over een jongetje dat opgroeit in een wonderlijk spookhuis en leert een mens te zijn in de mensenwereld. Een visueel spektakel vol optische illusies over de dunne scheidslijn tussen werkelijkheid en fantasie in de traditie van Roald Dahl en Neil Gaiman. Noël Fischer regisseert en Jakop Ahlbom ontwikkelt mede het storyboard en ondersteunt de visuele regie.

Loek de Bakker werkt na zijn regieopleiding (2016) aan de Toneelacademie Maastricht als regieassistent bij HNTjong. Ook maakt hij producties binnen het talentontwikkelingstraject bij Toneelschuur Producties in Haarlem.

In 2021/22 regisseerde Loek bij HNTjong succesvol zijn eerste jeugdvoorstelling **Supernormaal** over gendernormen en buitenbeentjes. Loek maakt beeldend sensitief theater met veel gevoel voor vorm. In minutieus precieze regies ontleeft hij menselijke relaties vol absurde humor en ontroering. Zijn thema's zijn gender, queerness, zoeken naar verbinding en ruimte voor de verhalen van buitenstaanders. Hij regisseert roman- en filmbewerkingen vanuit de noodzaak aan nieuwe actuele vertelperspectieven.

In 2025 maakt Loek **Alleen maar lieve jongens** (tekst: Casper Van deputte); een fantasierijke voorstelling over vader- en moederfiguren, mannelijkheid en rolpatronen. Een viering van zachte mannen, stoere meisjes en alles daar tussenin.

Bij zijn tweede productie voor jongeren **Creep** is het publiek fly-on-the-wall in de aula van een middelbare school. Een caleidoscoop aan situaties zoals de pauze, een klassenfeest, een musical, het nablijven, een afscheid, een docentenvergadering waarin steeds opnieuw iemand zich vervreemd voelt en het gevoel heeft er niet bij te horen. Als publiek luister je ondertussen naar de binnenwereld van deze outsiders, alsof je stiekem in hun hoofd zit.

Dimphna van Kempfen (ArtEZ Arnhem 2014) werkte de afgelopen periode als educatiemaker bij HNT waar zij in nauwe samenwerking met HNTjong projecten met, voor en door jongeren maakte. Inmiddels ontwikkelt zij een eigen artistieke signatuur als autonoom regisseur.

Met de jongerenproductie **A country inside my head** (samen met Isaura Sanwirjatmo), gebaseerd op interviews met nieuwkomers in Nederland, heeft ze haar potentie laten zien. Dimphna heeft een groot engagement met jeugd- en jongerentheater. Ze is *streetwise* en haar sterke maatschappelijke betrokkenheid uit zich in haar constante dialoog met kinderen, jongeren en docenten op scholen en met maatschappelijke organisaties in de stad. Werken met nieuwe schrijvers en documentair materiaal is voor haar een belangrijk uitgangspunt.

Met Maas theater en dans coproduceert HNTjong in 2024/2025 de productie **Blaaskaak**, die op schoolpleinen in Den Haag en Rotterdam zal spelen.

In de komende kunstenplanperiode regisseert Dimphna de jeugdvoorstelling **Banger dan ik** over hoe een kind omgaat met de depressie van zijn moeder en erin slaagt door te tekeningen te maken voor haar te zorgen. Een beeldende voorstelling waarin getekende animatie een grote rol speelt.

Daarnaast bereidt ze een locatieproductie voor over de stijgende zeespiegel, **Als het water komt**. Tegen de achtergrond van de dreigende milieucrisis maakt zij een voorstelling over en met de persoonlijke verhalen van inwoners van Den Haag, waar we immers leven aan en met de zee.

Gavin-Viano studeerde na Codarts af als regisseur aan Toneelacademie Maastricht (2020). Als nieuwe maker produceert hij voorstellingen voor volwassenen bij het Amsterdamse productiehuis Frascati in het talentontwikkelingstraject. Sinds

2021 treedt Noël Fischer op als mentor. Gavin-Viano wil het Nederlandse theater toegankelijker maken, niet-westerse verhalen vertellen en de kloof tussen zwart en wit dichten. Hij houdt zich bezig met thema's uit de black community, mensenrechten, de LGBTQIA+gemeenschap en kwetsbare jongeren. Gavin-Viano is een multi talent; hij is zanger/performer, hij leidt jonge mensen op bij DOX, schrijft, regisseert voor een volwassen en een jong publiek. Zijn voorkeur is nieuw teksttoneel met veel

aandacht voor choreografie, fysiek spel en vorm. Aandacht voor spiritualiteit is in zijn werk belangrijk. In 2023 was hij genomineerd voor de BNG-theaterprijs.

Zijn eerste productie bij HNTjong is **Arm met een dure smaak**, over verborgen armoede onder jongeren, en komt uit in 2024.

Gavin-Viano regisseert in de komende kunstenplanperiode de young adults voorstelling **A plastic state of mind** van de Afrikaans-Amerikaanse Danai Gurira over hoe jonge vrouwen oorlog en seksueel geweld overleven.

Daarnaast maakt Gavin-Viano een bewerking van **Once on this island**, een Caraïbisch sprookje over *colorism*: discriminatie binnen een gemeenschap op basis van gradaties in huidskleur. Voor deze jongerenproductie werken we samen met het Utrechtse DOX.

Isaura Sanwirjatmo is van oorsprong documentairemaker/ videokunstenaar (Sandberg Instituut / Gerrit Rietveld Academie Amsterdam 2016) en maakte beeldmateriaal voor verschillende producties van HNTjong zoals **A country inside my head** (tiktok style)

en **Queer Planet** (animatie). Het lopende seizoen maakt zij bij **Arm met een dure smaak** een minidocumentaire over verborgen armoede onder jongeren. Haar werk bevindt zich op het snijvlak tussen documentaire, animatie en theater. Zij onderzoekt een nieuwe manier van storytelling, waarbij performance en videobeelden samenkomen in een theatrale installatie. HNTjong heeft de meerwaarde van een maker als Isaura en de nieuwe beeldtaal die zij op jongeren loslaat op allerlei manieren ondervonden. Haar werk levert niet alleen een grote visuele kracht binnen voorstellingen op maar geeft ook expliciet maatschappelijke context aan theaterproducties en sluit aan bij onze visueel ingestelde samenleving. Haar documentaire bij **Queer Planet** was bijvoorbeeld de proloog van de voorstelling, maar ook autonoom te bekijken op het *What you see Queer Festival* in Utrecht. Het documentaire deel van Isaura's werk wordt mede gerealiseerd dankzij additionele financiering door specifieke fondsen. Isaura zal ook betrokken zijn als maker bij de samenwerking van HNTjong met podia in Suriname.

Isaura maakt in 2025 de theatrale jongerenperformance **Beautify** over de vergaande esthetisering van vrouwenlichamen en de maatschappelijke druk die daarbij hoort. Een influencer (actrice) neemt het publiek mee door een theatrale instagram-installatie en confronteert hen met documentaire interviews en verkooptechnieken voor schoonheidsproducten en esthetische ingrepen. Gaandeweg blijkt ook de influencer een eigen tragisch verhaal te hebben.

Daarnaast bereidt Isaura de performance **Paranoia** voor over de diepgaande invloed van social media en de kwetsbaarheid die daarmee gepaard gaat. De angst om online exposed te worden, cyberbullying, sexting, blaming & shaming, grooming, deepfake porn zijn zeker in jongerencultuur hot topics. In **Paranoia** neemt een jonge vrouw subtiel wraak op degenen die haar exposed hebben en bevrijdt zich van slachtofferschap.

Nina Spijkers (regieopleiding Amsterdam 2014) heeft een grote liefde voor het klassieke toneelrepertoire. Zij werkte onder meer bij Toneelschuur Producties, Bos Theaterproducties en Theater Oostpool. Als gastregisseur bij HNT

maakte zij **The Nether** en **Coriolanus**. Het werk van Nina Spijkers is altijd prikkelend activistisch, acteurs gedreven en toegankelijk voor een breed publiek: *make repertoire sexy again*. Komende kunstenplanperiode wordt Nina Spijkers huisregisseur bij HNTproducties voor volwassenen. Samen met HNTjong maakt zij haar eerste familievoorstelling voor de grote zaal.

Geïnspireerd op de film **Captain Fantastic** regisseert zij een muziektheaterproductie over een alleenstaande vader die zijn zes kinderen opvoedt buiten de maatschappij. Een ontroerend familieportret over opvoeden en opgroeien. Hoe overleef je een alternatieve jeugd buiten de kapitalistische op consumenten ingerichte samenleving?

SCHRIJVERS

HNTjong werkt intensief samen met nieuwe en ervaren schrijvers aan actueel repertoire. Het is wezenlijk theaterteksten te ontwikkelen met auteurs die spreken en schrijven in de taal van nu, taal die een jong publiek beroert. We zijn in gesprek met Melissa Knollenburg, Gavin-Viano, Sanne Schumacher, Esther Scheldwacht, Casper Vandeputte, Jibbe Willems, Peer Wittenbols en Elly Scheele over nieuwe schrijfpoddrachten. HNTjong biedt dramaturgische begeleiding en schrijfcoaching.

Educatie & interactie

Focus op onderwijs

De afdeling HNTeducatie en interactie ontwikkelt educatie-activiteiten en contextprogrammering rond alle voorstellingen van HNTjong, op tournee en in de eigen stad, voor kinderen, jongeren en volwassenen. Bij *Trojan Wars* maakten we een contextprogramma in de vorm van een festival dat meereisde op tournee waarmee duizenden jongeren werden bereikt, bij *Erik of het klein insectenboek* transformeerden we de publieksfoyer tot insectenspeeltuin, bij *Let's talk about sex* kregen de jongeren een kookcursus om hun smaak en voorkeuren te leren aangeven, bij *Emoji Explosie* kregen kinderen tijdens een speciale sportles inzicht in emoties.

Na de coronapandemie constateerden wij dat onze verbinding met het onderwijs extra aandacht verdient. Ook het onderwijs staat, onder meer door lerarentekorten, voor grote uitdagingen. We merken dat het voor scholen verleidelijk is om theaterbezoek uit het curriculum te schrappen: wanneer het lesrooster onder druk staat, voelt een voorstelling als 'luise' en organisatorische ruis.

We zijn er trots op dat we de afgelopen jaren zoveel innovatieve, inspirerende projecten en formats hebben ontwikkeld, wat tot een grote vraag heeft geleid. Maar ook de noodzaak aantoonde om scherpe keuzes te maken. De komende jaren staan daarom in het teken van 'focus op onderwijs': we gaan de band met het onderwijs versterken én de scholen ontzorgen, zodat theaterbezoek door leerlingen niet in gevaar komt. In onze thuisstad Den Haag onderzoeken we met onze lokale partner Cultuurschakel het veranderde gedrag van scholieren. We zien dat leerlingen minder kennis lijken te hebben van de 'codes van het theaterkijken'. Samen kijken we hoe het kijkgedrag verandert, wat werkt nu wél en wat niet om jongeren te winnen voor het theater en de dialoog te maximaliseren. Deze kennis nemen we mee het land in en delen we met de theaters en de scholen waar we intensief mee samenwerken.

MAAK-filosofie

In alle projecten van HNTeducatie en interactie staat de MAAK-filosofie centraal: iedere individuele toeschouwer is in onze optiek mede-maker van zijn of haar eigen theaterervaring. Tijdens en na de voorstelling geeft de toeschouwer het getoonde zélf betekenis en maakt de voorstelling af, legt verbinding met eigen ervaringen, neemt

de voorstelling zelf 'mee naar huis'. Onze educatie- en interactieactiviteiten helpen bezoekers – van alle leeftijden – om dit proces zo bewust en geïnspireerd mogelijk te laten verlopen. Wij bieden deelnemers voor en na de voorstellingen ruimte en handvatten om voorstellingen in een kader te plaatsen, zelf te reflecteren en de eigen interpretatie serieus te nemen.

Ontzorgen van het onderwijs

Door de jaren heen hebben we een sterk netwerk opgebouwd in het onderwijs, mede dankzij spannende educatievormen en aanbod dat veel verder gaat dan alleen een lesbrief. Wat we ontwikkelen en onderzoeken in Den Haag delen we met de rest van het land. Steeds is het vertrekpunt: de hoofden van leerlingen openzetten om naar de wereld te kijken met een open blik. Wie ben jij in de wereld waarin je leeft? Kinderen en jongeren die in deze tijd opgroeien moeten zich dag na dag verhouden tot grote opdrachten die er liggen voor de toekomst: Het klimaat, bevolkingsgroepen die naast, maar steeds vaker tegenover elkaar leven en een oorlog in Europa. Het is een complexe wereld die via je mobiele telefoon ongevraagd je leven binnenkomt.

Theater is bij uitstek de plek waar een oefening in empathie, in medemenselijkheid kan plaatsvinden. Meerstemmigheid is daarbij de basis: alle verhalen mogen en moeten verteld kunnen worden. In de opdracht die het onderwijs heeft om kinderen op te leiden, dragen wij graag bij door onze huizen en programma's open te stellen voor het trainen van deze burgerschapsvaardigheden. Onze lange leerlijn op de Johan de Witt Scholengroep in Den Haag, waarbij onze theaterdocenten lesgeven in onze eigen studio op de kunstcampus, wordt nog steeds intensief uitgevoerd. Daarnaast is een vrije tijdsgroep opgericht, om zo de connectie van geïnteresseerde jongeren met onze voorstellingen te verstevigen. In samenwerking met Cultuurschakel bieden wij schoolvoorstellingen aan voor het primaire en voortgezette onderwijs van de regio Haaglanden, die tijdens de schooluren plaatsvinden. We verzorgen programma's op PABO's en MBO-theateropleidingen. We nemen de school voor een dag over op theatermaakdagen en verleiden jongeren om na schooltijd mee te doen met onze programma's. Ook in de avonden ontvangen wij zeer regelmatig groepen scholieren en zijn er jongerentoneelkijkerseries. We helpen de docenten een

keuze te maken uit ons aanbod tijdens speciaal voor hen georganiseerde inspiratiebijeenkomsten, waarin wij onze programmering toelichten en hun kunnen adviseren over geschikt aanbod. We leren van elkaar: we proberen ons aanbod af te stemmen op de onderwerpen waar het onderwijs behoefte aan heeft maar andersom verleiden we hen ook om met hun leerlingen te komen kijken naar voorstellingen die ze nog niet kennen.

Interactie rond de eigen producties

Voor onze bezoekers begint hun ervaring niet pas als het zaallicht uitgaat en eindigt het niet als het licht weer aangaat. Voor- en achteraf kunnen ze verrast en geprikkeld worden door onze activiteiten. Daarom gaan wij mee op tournee, om interactieve programma's in de foyers te verzorgen. Deze contextprogramma's dragen bij aan een bijzondere bezoekerservaring en aan wat we graag "getalenteerd publiek" noemen.

Haagse jongeren aan het stuur

HNTdeMotor, de jongerenredactie van Het Nationale Theater, organiseert een uitgebreid programma aan activiteiten voor jongeren die theater willen leren kennen en een plaats zoeken om samen te zijn. Elkaar ontmoeten, de vloer op, theater kijken, met elkaar in gesprek raken, eten met theatermakers of de stad in op zoek naar leeftijdsgenoten: HNTdeMotor organiseert het. De redactie, allen in dienst bij Het Nationale Theater, is divers en staat midden in de maatschappij. Ze spreken zich uit en organiseren het gesprek met andere jongeren. Op het programma staan onder meer gesprekken over urgente thema's en inleidingen bij voorstellingen die bezocht worden door leeftijdsgenoten. Voor jongeren die zelf theater willen maken, organiseert HNTdeMotor workshops door professionals. De workshops zijn verbonden aan onze eigen producties en de podiumkunstdisciplines die daarin terugkomen. De kwaliteit van dit project werd onlangs bevestigd door de stevige financiële ondersteuning ervan door het VSBFonds per 2024.

HNTonbeperkt staat voor toegankelijkheid

Met HNTonbeperkt loopt Het Nationale Theater voorop in het toegankelijk maken van theater voor mensen met een beperking. Wij vinden dat iedereen naar het theater zou moeten kunnen: een beperking mag dat niet in de weg staan. Sinds het begin van HNTonbeperkt maken wij voorstellingen toegankelijk voor blinden en slechthorenden, doven en slechthorenden en mensen die gevoelig zijn voor prikkels. Dat doen wij door de inzet van toegankelijkheidshulpmiddelen voor, tijdens en na de voorstellingen. Een vaste rustruimte, een prikkelplattegrond met een voorbereidingsdocument voor prikkelgevoelige bezoekers en een eigen audiodescriptieset die mee kan op tournee met een blindentolk zijn duurzame investeringen die wij hebben gedaan om iedereen welkom te heten bij onze voorstellingen, in onze eigen theaters én in het

land. Waar mogelijk zoeken wij naar manieren om de beleving voor mensen met een beperking een artistieke meerwaarde te geven, bijvoorbeeld door *integrated audio*. Wij leren van de organisaties met wie wij samenwerken zoals De Oogvereniging, Theater met Tolk, Onbeperkt Genieten en Stichting Komt het Zien. En door zelf te doen, te proberen en te luisteren naar de bezoekers die van de toegankelijkheidsmiddelen gebruik maken. De kennis die wij opdoen, delen wij met andere culturele instellingen. Wij willen voorop blijven lopen en kijken daarom naar nieuwe ontwikkelingen die wij kunnen gebruiken om toegankelijker te worden. Met steun van cultuurloket DigitAll voeren wij momenteel een pilot uit waarmee we eigen, breed inzetbaar toegankelijkheidsmiddel voor doven en slechthorenden trachten te ontwikkelen. Als de pilot het gewenste resultaat oplevert, zullen wij deze technologisch innovatie oplossing uiteraard toepassen, in onze eigen theaters en tijdens tournees.

Interactie met de stad

De medewerkers van HNTeducatie en interactie ontmoeten de inwoners van Den Haag ook buiten de eigen theaters. We gaan naar de wijken waar zij leven en horen zo verhalen uit Rustenburg-Oostbroek, Leidschenveen of Transvaal. De afgelopen jaren zijn we, noodgedwongen door corona en de naweeën daarvan, voornamelijk in onze eigen huizen actief geweest. Voor herdenkingen en vieringen als Theater Na de Dam, Ketikoti, de Indiëherdenking gaan we met onze jongerenprogramma's weer de stad in. We ontwikkelen programma's voor de vrije tijd, maar ook met en in het onderwijs. Voor de locatievoorstelling *Only the Lonely*, over eenzaamheid onder jongeren, van Noël Fischer of de voorstelling *Big-Little Pharma* van Eric de Vroedt, over een apotheker uit Transvaal, is het vanzelfsprekend om met bewoners uit de stad te werken, waarbij we ook de culturele instellingen in die wijken weer opzoeken voor samenwerking. We geven verhalen uit onze thuisstad een podium.

Marketing en publieksbereik

Het Nationale Theater zet zich met grote toewijding in om het publiek bij onze producties te verbreden, te vergroten en hun ervaring te verdiepen. We staan daarbij voortdurend stil bij de toegankelijkheid van onze voorstellingen; wie sluiten we buiten? Hoe zoeken we toenadering? Erkenning en representatie van verschillende inwoners van Nederland in de voorstelling is daarbij even belangrijk als de fysieke toegankelijkheid van onze gebouwen, het aanbieden van toegankelijkheidsprogramma's rond de producties, de geografische spreiding van het aanbod als de prijsstelling van de voorstellingen. We willen dat zoveel mogelijk mensen geïnteresseerd raken in onze voorstellingen en deel kunnen nemen aan onze activiteiten. Daarin speelt marketing een cruciale rol: door scherpe keuzes in beeld en taal bevorderen we de herkenbaarheid bij onze doelgroep.

HNTjong is innovatief in haar beeldtaal. Die taal zie je terug in de marketingcampagnes, waarbij we ons laten inspireren door andere sectoren; van mode en games tot festivals. We vergroten het publiek door op grote schaal digitaal en analoog zichtbaar te zijn in de stad en de regio. Hiervoor gebruiken we de klassieke marketingmiddelen: we adverteren via sociale media, maken brochures gericht op jeugdtheaterpubliek, scholieren en docenten, zetten emailmarketing in en realiseren zichtbaarheid in onze speelsteden met zowel posters als digitale schermen. Daarnaast koppelen we een mediastrategie die aansluit op de doelgroep. 4+ voorstellingen worden online gericht op ouders en verzorgers. Jongeren bereiken we via gericht adverteren op populaire platforms als Vinted, Tiktok en Snapchat. Ook daar proberen wij, naast de jongeren, de kaartkopende ouders te bereiken via bijpassende online-kanalen. Per thema zullen ook niche-kanalen worden ingezet.

Daaraan koppelen we per speelstad een maatwerkplan, om bij de voorstelling het juiste publiek te vinden. Dat begint met een gesprek met de makers: hoe ziet hun ideale zaalbezetting eruit? Vervolgens bespreken de marketeers welke selectie van al wel en niet bekende doelgroepen daarvoor benaderd kunnen worden. Wij

proberen dus niet alleen meer bezoekers maar ook nieuwe bezoekers te vinden. De marketingafdeling van Het Nationale Theater bestaat uit verschillende specialisten. De marketingmedewerker die zich inzet voor HNTjong is in een continu gesprek met de sociale mediamarketeer, de marketeers die de programmering in Den Haag in de markt zetten en de marketeers die zich op de eigen producties voor volwassenen richten. Hierdoor zijn wij maximaal in staat om de voorstellingen met succes te verkopen in eigen stad en op de tournee; de marketeer van HNTjong kent de praktijk van zijn collega's in het land immers van binnenuit en weet wat zij nodig hebben om in hun stad het juiste publiek te bereiken. Data-analyses van het bezoekersgedrag in onze thuisstad Den Haag zijn daarbij een zeer waardevolle bron.

Door consequent voorstellingen aan te bieden voor *young adults* behoudt én verbreedt HNTjong het publiek. Het Nationale Theater beschikt over een database waarin alle kaartverkoop van de Koninklijke Schouwburg, Theater aan het Spui en Zaal 3 samenkomt. Daardoor zien we het aankoopgedrag van de verschillende leeftijdsgroepen en al het podiumkunstaanbod. Onze CRM-systeem stelt ons in staat bezoekers te volgen en hen op aanbod te wijzen dat past bij hun levensfase. We groeien met hen mee en dagen hen uit. Bij de speelbeurten in Den Haag heeft HNTjong enorme baat bij deze kennis. De zalen zitten er, na de coronadip, steeds voller.

HNTjong heeft de afgelopen beleidsperiode bewezen jongeren het theater in te kunnen krijgen met onderscheidend, vaak spectaculair aanbod. De naam HNTjong staat bij programmeurs, docenten en publiek voor kwaliteit. Niet voor niets werden alle voorstellingen van HNTjong in 2022-2023 genomineerd voor één van de VSCD-prijzen. HNTjong onderscheidt zich in schaal en kwaliteit van veel ander jeugd- en jongerentheater. Deze unieke kwaliteit wordt de komende periode nog steviger over het voetlicht gebracht. In de komende periode richt onze positioneringstrategie van het merk HNTjong zich daarop, waarbij artistiek leider Noël Fischer het gezicht is.

Investeren in slagkracht

De Raad voor Cultuur luidde in april 2023 de noodklok over de financiële krapte in de categorie jeugd- en jongerentheater. De Raad maakte zich ernstig zorgen over de vraag of de bestaande instellingen hun cruciale functie voor een jong publiek onder de huidige voorwaarden duurzaam kunnen blijven vervullen. Met een laatste hamerslag voor haar vertrek uit de kamer heeft Gunay Uslu van Cultuur & Media het totaalbudget enigszins kunnen verruimen. Met deze additionele gelden is een begin gemaakt om het produceren van jeugdtheater gelijk te trekken met theater voor volwassenen. Een noodzakelijke beweging die theater voor een jong publiek verder moet emanciperen. En dat is dringend nodig.

Ook al zijn we trots op wat we als HNTjong tot nu toe hebben bereikt, we zitten op de grens van wat haalbaar, maakbaar en financieel gezond is. In het produceren van grotere voorstellingen voor jong publiek zijn we tot het uiterste gegaan van wat binnen onze mogelijkheden ligt. Stijgende productiekosten, salarisverhogingen, inflatie, toegenomen werkdruk, inkomsten die nog steeds onder druk staan: dit alles heeft extra duidelijk gemaakt dat HNTjong een emancipatieslag moet maken om niet in te leveren op de artistieke kwaliteit en impact van producties.

Nu is het moment om een volgende stap te maken, om de stevige basis die HNTjong als gezelschap voor jeugd en jongeren in 10 jaar heeft gelegd, ook een weerbare toekomst te geven.

HNTjong vraagt een additioneel bedrag aan van €278.000 om:

- grootschalige voorstellingen voor jeugd, jongeren en young adults te produceren
- uitbreiding van HNTjong team om meer impact rondom producties te realiseren.
- het publieksbereik te vergroten door extra marketinginspanningen.
- op structurele basis te coproduceren met Suriname
- talentontwikkeling van toekomstige jeugdtheatermakers te ondersteunen en faciliteren.

Grootschalige voorstellingen voor jeugd, jongeren en young adults produceren

Het maken van een jaarlijkse grote zaalvoorstelling inclusief educatieprogramma kost geld en menskracht. De productiekosten zijn hoog als je een groot aantal acteurs op het toneel wilt zien en kiest voor hoge artistieke kwaliteit als het gaat om decor, kostuums, video, muziek en licht. En het is helaas zo dat theater voor jeugd- en jongeren minder inkomsten

genereert door lagere kaartprijzen.

HNTjong opereert, zoals HNTproducties voor volwassenen, onder de vleugels van Het Nationale Theater. Beiden dragen een percentage van de verkregen OCW-subsidie en inkomsten af voor de bekostiging van personeel, administratie en kantoor, naast productionele faciliteiten zoals repetitieruimtes, montages in de Koninklijke Schouwburg en Theater aan het Spui of inleen van technici. Door de positie binnen een grote podiumkunstorganisatie is de kwaliteit van deze diensten hoog, terwijl de kosten relatief laag zijn. Daardoor levert deze constructie extra slagkracht op.

In de komende jaren zullen we naast de voorstellingen voor grote zalen, ook twee producties op locatie produceren; drempelverlagend, innovatief en aansluitend bij de belevingswereld van het publiek van de toekomst. Daarnaast gaan we intensiever samenwerken met maatschappelijke- en culturele partners in de stad en het land, om een grotere impact te kunnen realiseren. Voor de financiering en vergroten van de slagkracht van theaterproducties (met ondersteunend contextprogramma) zullen wij de samenwerking met stakeholders binnen en buiten de sector versterken. De vraag naar de grootschalig gemonteerde voorstellingen van HNTjong vanuit de podia is groot. Regelmatig hanteren we een wachtlijst bij de verkoop van onze voorstellingen aan de schouwburgen omdat de speelperiode vol zit. Onze producties vinden gretig aftrek bij het onderwijs en vrij publiek. Ze dragen door het hele land bij aan publieksofbouw in de schouwburgen, door een breed, nieuw en minder traditioneel publiek te bereiken.

Om op hetzelfde niveau én met dezelfde spreiding verrassend en ambitieus jeugd- en jongerentheater te kunnen blijven produceren, vragen wij een bedrag van €145.000 aan.

Uitbreiding HNTjong team om meer impact rond de producties te realiseren

HNTjong bestaat uit een klein gedreven team dat veel voor elkaar krijgt. Naast de voorstellingen ontwikkelen we samen met HNTeducatie en interactie uitgebreide educatie- en contextprogramma's voor scholen en podia. We denken mee in publieksbereik en zijn ambitieus om jong en nieuw publiek te verwelkomen bij onze producties. Iedere regisseur bij HNTjong krijgt medewerkers uit het team toegewezen die zich lang voor de voorstelling gaat spelen al bezighouden met de productievoorwaarden, publieksbenadering, contextcreatie en tournee-opzet. We zien dat er meer zorg nodig is tijdens tournees, met name bij schurende kwetsbare thema's. De werkdruk binnen HNTjong is hoog en de vraag vanuit de podia en het onderwijs is groot. Al deze werkzaamheden zijn

Meerjarenbeleidsplan HNTjong 2025–2028

arbeidsintensief en het team is nu te minimaal. We hebben een breder draagvlak nodig, meer uren, meer mensen.

Om HNTjong team uit te breiden en impact te kunnen maken vragen we een bedrag aan van €53.000

Investeren in publieksbereik door marketing

Ook als het om publieksbereik en marketing gaat moet er in jeugd- en jongerentheater een forse emancipatieslag worden geslagen. Vergeleken met de reguliere marketingbudgetten voor volwassenentheater is het verschil aanzienlijk en soms beschamend. Zeker als het gaat om voorstellingen voor de grote zaal die gemaakt worden voor een groot publiek. Maar geld voor marketing uit het al beperkte productiebudget halen verschuift het probleem van te weinig geld alleen maar.

De uitdaging is niettemin groot. Want hoe bereik je jong publiek voor wie de weg naar het theater nog onontgonnen is? HNTjong kiest graag voor de 'snelle' onorthodoxe kanalen waarop jong publiek te vinden is, via visueel aansprekende middelen die aansluiten bij deze doelgroep. De kosten van het creëren van videocontent (vooral op instagram, tiktok, snapchat) zijn de laatste jaren gestegen, waardoor er minder advertentiebudget over blijft. Nadeel is dat we hierdoor voor volwassen bezoekers, die vaak kaartkopers voor het gezin zijn, minder zichtbaar zijn. Het medialandschap is ondertussen verder versplinterd. Kinderen, jongeren en ouders worden bereikt op verschillende kanalen, waardoor het budget steeds vaker ontoereikend blijkt. We willen manieren blijven vinden en ontwikkelen om jong en breed publiek aan ons te blijven binden. Een gerichtere aanpak kost tijd en geld.

HNTjong vraagt om een investering van €25.000 voor de vernieuwing en verbreding van het publiek voor onze voorstellingen. Het is daarmee ook een investering in het toneelpubliek van de toekomst.

Samenwerking en coproduceren in Suriname

Samen met RIGHTABOUTNOW INC. speelden we de voorstelling TORI naar Suriname. De samenwerking met lokale partners en de reacties van de kinderen, scholen en het reguliere publiek waren hartverwarmend en vragen om een vervolg. We willen samen met onze Surinaamse partners (The Back

Lot, Theater On Stage Performing Arts) een langdurige samenwerking opzetten waarbij we gezamenlijk kleine voorstellingen en educatie-projecten ontwikkelen. Op deze manier kunnen we echt iets voor elkaar betekenen en ook jeugdtheater in Suriname een impuls geven. Ons uitgangspunt is een gelijkwaardige uitwisseling waarbij makers en spelers uit Nederland en Suriname samen concepten ontwikkelen en voorstellingen produceren.

Het doel is spelen in Nederland én in Suriname; niet alleen in Paramaribo maar ook in het binnenland waar theater en cultuureducatie moeilijk toegankelijk zijn. Vanuit HNTjong zullen schrijver/regisseur Gavin-Viano en ook theatermaker/documentairemaker Isaura Sanwirjatmo, vanuit hun Surinaams-Nederlandse achtergrond, betrokken zijn.

Om een doorlopende samenwerking te realiseren is een structurele investering nodig die vanuit de Surinaamse partners bescheiden zal zijn. Natuurlijk zorgen we er zelf voor aanvullende gelden te genereren maar voor een structurele samenwerking is budget nodig. We onderzoeken de komende jaren of een vergelijkbare aanpak op de ABC-eilanden mogelijk is.

HNTjong vraagt om de samenwerking en coproduceren in Suriname mogelijk te maken om een investering van €25.000

Talentontwikkeling van toekomstige jeugdtheatermakers ondersteunen en faciliteren

Het jeugdtheaterveld in Nederland ontbeert een werkplek of laboratorium voor de nieuwste generatie makers. Zij hebben in de eerste jaren na hun opleiding ruimte nodig om te onderzoeken, te ontwikkelen en te presenteren. HNTjong ziet dat als noodzakelijk en wil daar graag aan bijdragen. Met het theater **Zaal 3** heeft HNTjong een plek in Den Haag waar dit experiment kan plaatsvinden en nieuwe makers gebruik kunnen maken van een bestaande infrastructuur. Artistieke coaching is in huis in de vorm van dramaturg Martine Manten en programmeur John de Weerd, maar creatiebudget ontbreekt. *€30.000 budget gaat direct naar de makers die zich in een proeftuin constructie willen bekwamen in jeugd- en jongerentheater zonder productiedruk en tourverplichting.*

Foto: Bowie Verschuuren

Wij zijn Het Nationale Theater

Het Nationale Theater is het grootste reizende theatergezelschap van Nederland. Onze voorstellingen zijn te zien door het hele land. We maken met ons eigen jeugd- en jongerengezelschap HNTjong als enige landelijke theaterorganisatie voorstellingen voor alle leeftijden.

We zijn thuis in drie theaters in Den Haag, de stad van Vrede en Recht: de Koninklijke Schouwburg, Theater aan het Spui en Zaal 3 staan tussen paleizen, ministeries en volksbuurten. In onze zalen komen mensen samen voor inspiratie, ontroering en vermaak. Het zijn plekken met een eigen karakter, maar overal draait het om de ontmoeting: je maakt samen iets mee dat ertoe doet. In onze zalen herdenken we ons gedeelde verleden en vieren we de feesten die ons verbinden. Het publiek praat mee over macht en onmacht, herkent de menselijke worsteling en viert er ook andermans vreugde.

Thuis is waar je jezelf kunt zijn. Bij ons kan dat ook: in de zaal vind je je eigen plek. Of je nu (piep)jong bent of (stok)oud, bij ons ben je welkom en we hebben voor iedereen een voorstelling die past. Als je een beperking hebt, zichtbaar of onzichtbaar, mag dat geen belemmering zijn om naar het theater te komen. We onderzoeken samen hoe een theaterbezoek zo prettig mogelijk is. We veranderen de stoelen, het licht, het geluid, verzorgen audiodescriptie of regelen een gebarentolk.

In onze theaters laten we uiteraard onze eigen producties zien, maar er gebeurt veel meer. We bieden een podium aan gezelschappen en makers uit het hele land: van cabaret tot toneel, van dans tot theatercolleges. We verhuren onze locaties aan bedrijven, overheden of non-profitinstellingen. Regelmatig leidt zo'n verhuur later tot theaterbezoek in groepen of een vorm van inhoudelijke samenwerking. Ons educatie en interactieteam leert hoe je kunt kijken, welke woorden je daaraan kunt geven maar vooral dat je alles mag zien.

Als toonaangevende instelling voelen wij een grote verantwoordelijkheid voor een toekomstbestendige theatersector. Wij delen onze kennis vanuit de gedachte dat alles wat met subsidiegeld wordt ontwikkeld geldt als *open source*. Een netwerk van achttien schouwburgen door heel het land mogen wij rekenen tot onze partnertheaters. Zij geven ons waardevolle informatie over ontwikkelingen in hun afzetgebied. Wij zijn actief betrokken bij sector-overleggen en -initiatieven als Theater Inclusief, het Vlakke Vloer Platform, De Coproducers en het overleg tussen BIS-gezelschappen en

standplaatsschouwburgen. Wij nemen deel aan de Denktank jeugdtheater van NAPK en voeren een doorlopend gesprek over talentontwikkeling met Over het IJ, De Parade en Explore The North. Wij zijn mede-initiatiefnemer van Theater voor Ketikoti, dat we tot landelijk platform ontwikkelden. We bieden onderdak aan Haagse festivals met een landelijke uitstraling zoals Rewire, Crossing Border, De Betovering, Winternachten en Movies That Matter en leveren vaak ook een inhoudelijke bijdrage.

Als we praten over de toekomst, dan moet die er wel zijn. Duurzaamheid is voor ons een belangrijke waarde. Dat gaat over onze ecologische *footprint*: zo duurzaam mogelijk produceren en reizen, onze gebouwen verduurzamen, vegetarische maaltijden tot standaard verklaren en vlees eten tot uitzondering. Maar duurzaamheid is ook: langdurig investeren in relaties met mensen en partnerorganisaties.

Het Nationale Theater verenigt krachten die bijna overal in de Nederlandse theatersector gescheiden zijn en brengt ze samen in één sterke organisatie. We realiseren jaarlijks:

- 10 eigen producties, voor jong en oud: 4 grotezaalvoorstellingen en 6 vlakkevloer-voorstellingen; nieuwe teksten en klassiek repertoire, van gerenommeerde regisseurs en nieuw talent, gespeeld door onze ensembleleden en aanstormend acteertalent.
- 700 geprogrammeerde voorstellingen, met nadruk op toneel door BIS-instellingen en FPK-gesubsidieerde groepen, voor alle leeftijden. Maar ook voorstellingen uit andere disciplines, van vrije producenten, internationale huizen en de nieuwste generatie podiumkunstenars.
- Meer dan 750 activiteiten in het kader van Educatie & Interactie, waaronder lessen op Haagse scholen, inleidingen voor volwassenen, jongerenmanifestaties van HNTdeMotor en toegankelijkheidsprogramma's van HNTonbeperkt.

Onze missie

Het Nationale Theater gelooft in theater als publieke arena waar de brandende kwesties van vandaag worden onderzocht en bevraagd. Waar de grote verhalen van deze tijd worden verteld. Een bruisend huis van verbeelding en verbinding dat zich radicaal opent voor iedereen. Een kruispunt voor betekenisvolle ontmoetingen, in levenden lijve. Een veilig thuis waar we ons met gretige nieuwsgierigheid openstellen voor het onbekende. En waar we de moed opbrengen om de wereld weer met open vizier aan te gaan.

Onze kernwaarden

Wij zijn radicaal vriendelijk

Radicaal betekent: altijd, overal en naar iedereen toe. Onvoorwaardelijk, uitgesproken en uitbundig. We ontvangen onze gasten met open armen en een brede glimlach. We gaan niet alleen respectvol, maar bij voorkeur liefdevol met elkaar om. We vertrekken vanuit ieders beste intenties en kwaliteiten. En kiezen voor optimisme en het maken van contact.

Wij zijn vriendelijk radicaal

We draaien niet om de hete brij heen. We stellen ons ontwapenend eerlijk en dus kwetsbaar op. We zijn niet bang om uitgesproken te zijn. En niet te fragiel om de scherpste van de ander aan te kunnen. We zijn in staat om, heel precies en met respect, te zeggen waar het op staat. En de ander te verleiden met ons mee te gaan. Geen vuist, maar een stevige, open hand.

Wij blijven permanent nieuwsgierig

Steeds proberen we het wiel opnieuw uit te vinden. Vastgeroeste procedures bevragen we, soms tegen de klippen op. We genieten van wat we goed kunnen én we ontwikkelen graag iets nieuws. Innovatie is geen mantra, maar een innerlijke drang. We zijn niet op zoek naar zekerheden, maar koesteren de twijfel en het even-niet-meer-weten, juist in deze tijd.

Wij zijn actief en betrokken

Maatschappelijke betrokkenheid is geen ideologische keuze, maar keiharde praktijk. We zijn geëngageerd, omdat we ons voortdurend verdiepen in brandende kwesties. En we er zo snel mogelijk daadwerkelijk aan de slag mee gaan. Practice what you preach! Engagement betekent niet: het beter weten. Het is een bereidheid om permanent en openlijk te worstelen met mogelijk onoplosbare problemen. En het morele oordeel op te schorten.

TERUGBLIK 2021–2024

Het Nationale Theater bestaat inmiddels zeven jaar. De fusie van de Koninklijke Schouwburg, Theater aan het Spui, het Nationale Toneel en NTjong maakte ons tot één van de grootste gesubsidieerde theaterinstellingen van ons land, en de enige organisatie die programmeert en produceert voor publiek van alle leeftijden. We wilden daarmee het hoofd bieden aan de neerwaartse spiraal waarin de podiumkunsten zich leken te bevinden. Was het samenbrengen van in onze sector veelal gescheiden werelden een stap op de weg terug omhoog? Konden we theater weer in het hart van samenleving plaatsen? Dat onderzochten we werkenderwijs in de afgelopen zeven jaar. Een periode van voorzichtige eerste stappen zetten, veel moeten rennen en gedwongen stilstand door de covid-crisis, om vervolgens te zoeken naar een juiste balans. Geen hollen en stilstaan, maar in een gestaag tempo richting het gestelde

doel bewegen. En hoewel we er nog lang niet zijn, geven de successen van de afgelopen jaren ons het vertrouwen dat we met de fusie de juiste koers hebben gekozen. Onze zalen zitten na corona weer voller, onze producties ontvangen veel lof, met onze activiteiten rond educatie en interactie brengen we het gesprek met de samenleving op gang. Zo is Het Nationale Theater, met zijn tweehonderd medewerkers, actief in de wijk, in de stad en in het land.

Organisatie

Bij het realiseren van onze eigen activiteiten ervaren wij dagelijks de consequenties van een krappe arbeidsmarkt en de economische omstandigheden. Vanwege een tekort aan beschikbaar technisch personeel hebben wij geprogrammeerde voorstellingen, tegen onze principes in, alsnog moeten annuleren om rust te creëren voor het personeel. Nieuwe activiteiten worden alleen gepland als dit niet leidt tot onverantwoorde belasting van het uitvoerend personeel. Toch blijft de ervaren werkdruk in onze organisatie hoog. Het vinden van nieuw personeel en het behouden van het huidige personeel is uitdagend. De cao-lonen, die voor onze sector zijn gesteld en waarvan wij niet willen afwijken, maken het werken in onze sector financieel niet heel aantrekkelijk. We hebben daarom actief bijgedragen aan de totstandkoming van nieuwe cao-afspraken, waarin de lonen na jaren van stilstand worden verhoogd, met gemiddeld 10% per 2024. Uiteraard hanteren wij de *fair practice code* uit volle overtuiging.

Maar deze stijging van de loonkosten, die een fors gedeelte van onze begroting beslaan, stelt ons de komende jaren wel voor een uitdaging – hoezeer de noodzaak hiervan voor ons ook als een paal boven water staat. Want ook alle materiaalkosten en niet-beïnvloedbare kosten (zoals de huur van onze panden en onze energielasten) blijven stijgen, zonder dat wij hiervoor gecompenseerd worden. Daarbij komt dan nog de subsidiekorting van 1,5% die de Gemeente Den Haag in 2023 doorvoerde bij de topinstellingen. Steeds minder van ons budget blijft zo over voor onze artistieke kerntaken. Het dwingt ons steeds vaker om te kiezen, focus aan te brengen en nog efficiënter te opereren. Tegelijkertijd blijven we zoeken naar extra middelen via fondsen, donateurs, sponsors of samenwerkingen, om een sterke terugloop van activiteiten te voorkomen. Het artistieke doel staat immers centraal in onze organisatie.

In januari '23 voerden Het Nationale Theater een organisatiewijziging door die in 2022 in overleg met Raad van Toezicht, Management Team en Ondernemingsraad tot stand was gekomen. Eerder concludeerden wij dat de structuur die bij aanvang van de fusie was bedacht onvoldoende aansloot op de daadwerkelijke werkprocessen van de nieuwe organisatie. Om de belangrijkste knelpunten weg te nemen, werkten wij per januari 2023 in een nieuwe organisatiestructuur, die past bij de werkwijze die HNT ontwikkelde. Deze nieuwe structuur is letterlijk vormgegeven als een huis. Het hart wordt gevormd door de vier artistieke kamers: HNTproducties, HNTjong, Educatie & Interactie en Programmering. Het fundament daaronder wordt gevormd door de afdeling Productie en

Techniek, die verantwoordelijk is voor de realisatie van de artistieke ideeën uit de vier artistieke kamers. De stutting en de relatie met de buitenwereld wordt gevormd door de afdeling Marketing & Development, verantwoordelijk voor de marketing en communicatie van de organisatie en het genereren van inkomsten. Het dak van het huis is de afdeling Bedrijfsvoering, verantwoordelijk voor de continue processen in de organisatie. Niet alleen de structuur had onze aandacht. Ook aan de cultuur van de organisatie werd tijd besteed. In 2023 volgden veel van onze medewerkers een cursus multicultureel leiderschap of multicultureel vakmanschap, waarin zij zich aan de hand van de ARBO-wetgeving verdiepten in onderlinge omgangsvormen om tot een veilige en inclusieve organisatiecultuur te komen. Ook stelden wij een Protocol ongewenste omgangsvormen op, waarmee we een sociaal veilige, harmonieuze en respectvolle werkomgeving willen waarborgen voor iedereen die bij ons werkt.

Naast de herinrichting van ons metaforische huis, is hard gewerkt aan onze huizen van steen, die open en duurzamer werden. In Zaal3 werd een eerste fase van verduurzaming gerealiseerd door het isoleren van de buitenwand van de zaal. In Theater aan het Spui werd een noodzakelijke sluiting van een aantal maanden, om de vervanging van de klimaatinstallatie te kunnen laten plaatsvinden, aangegrepen om de toegankelijkheid van het theater te verbeteren. Met steun van vele fondsen, sponsors en donateur ronden wij een grondige herinrichting van de publieksruimten van de Koninklijke Schouwburg af. Zo maakten we het gebouw toegankelijker en prettiger voor iedereen: we willen elke beperking omzeilen en iedereen – jong

en oud, uit Den Haag of daarbuiten – zich thuis laten voelen in onze theaters. Daarnaast kon er met steun van de Gemeente Den Haag een verduurzamingsslag worden doorgevoerd door verbeteringen aan de gevel en de ramen. De investeringen in de voorhuizen van onze panden komt ook onze verhuurbaarheid ten goede. Meest in het oog springende van deze activiteiten, die naast ons ondernemerschap ook onze maatschappelijke positie verstevigen, is dat de Koninklijke Schouwburg gedurende de verbouwing van het Binnenhof de plek is geworden waar de koning jaarlijks de Troonrede uitspreekt.

Conclusie

Ondanks de uitdagende omstandigheden van de afgelopen jaren, zien wij dat onze fusie steeds vaker de meerwaarde oplevert die wij hoopten. Onze activiteiten in eigen stad en de rest van het land versterken elkaar. Programmering, productie, educatie en interactie komen samen in uitdagende en uitnodigende totaalprogramma's, waarbij we een diverser publiek in onze huizen en op tournee mochten verwelkomen. Het unieke karakter van onze organisatie zat ons echter ook vaak in de weg. Het verkrijgen van coronasteun als instelling die zowel programmeert als produceert met BIS-gelden, zorgde ervoor dat we vaak extra kosten droegen, maar slechts voor een deel van de ondersteuningsregelingen in aanmerking kwamen. Dat leverde veel werk op, zowel voor ons als voor onze subsidienten. Maar we sloegen ons doorheen – wat niet was gelukt zonder bijdragen en coulanceregelingen van het Rijk, de Gemeente Den Haag, het Fonds Podiumkunsten en de ons ondersteunende fondsen.

Foto: Rob Hogeslag

Aandachtspunten

Code diversiteit en inclusie

Het Nationale Theater wil een thuis van gemeenschappen zijn, met naast een artistieke ook een sociale betekenis voor grote groepen Nederlanders. Met onze programmering willen we recht doen aan de bevolkingssamenstelling van Den Haag. We presenteren kwaliteitstheater voor alle Nederlanders. Voor jong en oud, arm en rijk, theoretisch en praktisch opgeleid, voor diverse culturele achtergronden. Het Nationale Theater kan alleen toonaangevend zijn als het ook inclusief is en kiest voor radicale meerstemmigheid. In de programmering horen we graag de verhalen van bi-culturele makers. Zij keren regelmatig in onze huizen terug, zowel in onze eigen producties als in de programmering, en bouwen met ons aan een groeiend publiek van bi-culturele bezoekers. Met HNTonbeperkt maken we ons aanbod toegankelijk voor mensen met een auditieve of visuele beperking of verminderde tolerantie voor prikkels. Met de BIS-gezelschappen en hun standplaatstheaters organiseren we het programma TheaterInclusief, waarvoor Het Nationale Theater penvoerder is. Samen zorgen wij voor een toename van hoogwaardig cultureel-divers aanbod, een dialoog met het publiek, samenwerking met wijkorganisaties en Unconscious Bias trainingen voor medewerkers. Om de diversiteit van ons medewerkersbestand verder te vergroten, werken we als organisatie gezamenlijk aan een inclusieve werkomgeving. Zo volgden alle leidinggevenden een cursus inclusief leiderschap en alle medewerkers een cursus multicultureel vakmanschap, waarin de ARBO-normen omtrent diversiteit, inclusiviteit en integriteit werden behandeld en geoefend. We stellen inclusieve vacatureteksten op, laten die tegenlezen door personen met een bi-culturele achtergrond en gebruiken een breed scala aan netwerken voor het uitzetten van de vacatures.

Fair practice code

Het Nationale Theater hanteert de cao Toneel en Dans en de daarin opgenomen cao-lonen voor het personeelsbestand, met uitzondering van een gedeelte van de medewerkers publieksservices, waarvoor de cao van Koninklijke Horeca Nederland wordt gehanteerd. Ook bij het opstellen van overeenkomsten met zelfstandigen is de cao onze leidraad en kijken wij voor de inschaling naar ervaringsjaren en opgebouwde expertise. Wij bieden op alle afdelingen graag ruimte aan stagiairs. Wij dragen niet alleen onze kennis over, maar zijn vooral ook nieuwsgierig naar hun inzichten en kennis. Alle stagiairs krijgen een stagebegeleider van HNT uit de afdeling waar zij stage lopen en stagebegeleiding van de betreffende onderwijsinstelling.

Duurzaamheid

Als we op het toneel praten over de toekomst, dan moet die er wel zijn. Duurzaamheid is voor ons een belangrijke waarde. Dat gaat over onze ecologische footprint: zo duurzaam mogelijk produceren en reizen, onze gebouwen verduurzamen, vegetarische maaltijden tot standaard verklaren en vlees eten tot uitzondering. Maar duurzaamheid is ook: langdurig investeren in relaties met mensen en partnerorganisaties.

Om onze duurzaamheidsambities te realiseren, werken we samen met partners die onze blik op de toekomst delen. We sloten ons, evenals driehonderd andere organisaties, aan bij het Haags Klimaatpact gesloten. De inzet is een klimaat-neutraal Den Haag in 2030. In nauw overleg met de gemeente verduurzamen we onze panden: Zaal 3 en de Koninklijke Schouwburg zijn beter geïsoleerd en in Theater aan het Spui is de luchtbehandeling vernieuwd en een warmte-koude opslag aangelegd. Een volgende stap is de verduurzaming van de klimaatinstallatie van de Koninklijke Schouwburg. Met collega's verbonden aan de NAPK, VSCD en VPT werken we aan een vertaling van Theatre Green Book, ontstaan in de UK. Dit is een zeer complete en praktische tool voor verduurzaming van gebouwen, producties en operatie. Aan de hand van de Engelse versie kunnen we al een start maken door intern bewustzijn te vergroten en concrete (jaar)doelen op te stellen. Met Pieter Smit, onze vaste transporteur tijdens tournees, zijn we per 1 januari 2024 gestart met het rijden op HVO100-diesel. Dat levert tot 90% CO₂-reductie op ten opzichte van fossiele diesel. Samen onderzoeken we volgende stappen in het verduurzamen van ons transport. Ook werken we sinds 2018 met de Milieubarometer van Stichting Stimular, de werkplaats voor Duurzaam Ondernemen. Het verkregen inzicht in de CO₂-footprint en milieu-impact van onze organisatie kunnen we omzetten naar concrete acties. In de vijf jaar dat we de milieubarometer gebruiken is onze klimaatimpact al met meer dan 50% teruggebracht.

Sociale veiligheid

Het Nationale Theater heeft een Protocol ongewenste omgangsvormen, waarmee zij een sociaal veilige, harmonieuze en respectvolle werkomgeving wil waarborgen voor iedereen die bij ons werkt. Als werkgever of opdrachtgever vinden we het belangrijk dat iedereen die bij ons werkt zich veilig voelt. Tijdens de repetities, op kantoor, op de vloer, op reis van en naar een voorstelling. Overall. Ongewenst gedrag is niet altijd zichtbaar, maar komt soms wel voor. Daarom verwachten we van zowel onze werknemers als de mensen met wie wordt samengewerkt,

dat zij zich in de omgang met anderen collegiaal en respectvol gedragen en ongewenste omgangsvormen vermijden, ongeacht of tussen hen hiërarchische verschillen bestaan. Verder verwachten we dat iedereen alert is op ongewenst gedrag tussen andere personen en dat men er voor elkaar is als dat nodig is. Als een werknemer geconfronteerd wordt met ongewenst gedrag (bv. discriminatie, agressie, pesten, intimidatie of seksuele intimidatie) kan deze contact opnemen met een van onze vier vertrouwenspersonen. Twee daarvan zijn intern, twee daarvan zijn extern. Daarnaast is HNT aangesloten bij Mores.online, het meldpunt ongewenste omgangsvormen van de podiumkunsten-, televisie- en filmsector. Ook daar kan de werknemer, indien deze slachtoffer is van ongewenste intimiteiten, een melding maken.

Bij elke nieuwe productie wordt een procesteam opgestart. Dit evalueert gezamenlijk het werkproces van de productie gedurende de repetitie- en speelperiode. Deze procesevaluatie heeft als doel om een veilig en prettig werkproces voor iedereen te waarborgen door observaties te delen, verbeterpunten te formuleren en acties op te pakken. De evaluatiecyclus bestaat uit vijf momenten, waarin het werkproces wordt besproken: Hoe verloopt de communicatie? Voelt iedereen zich veilig? Zijn er spanningen? Deze evaluatie gaat dus niet over het artistieke product, maar echt over het werkproces.

Governance code cultuur

Het Nationale Theater past de negen principes van de Governance Code Cultuur toe. Het bestuur opereert vanuit zijn missie, zonder de belangen van stakeholders te vergeten. Binnen de bedrijfsvoering beheersen we de risico's door middel van functiescheiding, het vier-ogen-principe en procescontroles. In de rapportages volgen we de realisatie van financiële en niet-financiële doelstellingen en sturen we waar nodig actief bij. Besluitvorming vindt plaats door het bestuur. De besluitvorming wordt vastgelegd in de notulen van het bestuurlijk overleg. De zakelijk directeur heeft periodiek overleg met de ondernemingsraad. Het bestuur heeft regulier overleg met de Raad van Toezicht, gevraagd, ongevraagd en tijdig. De bestuurders leggen belangrijke beslissingen en strategische documenten ter goedkeuring aan de Raad van Toezicht voor. De Raad van Toezicht vergadert in ieder geval viermaal per kalenderjaar.

De Raad van Toezicht ontvangt alle relevante documenten uit de Planning en Control-cyclus die nodig zijn om de verantwoordelijkheid en bijbehorende bevoegdheden op financieel-economisch terrein als Raad van Toezicht te

kunnen dragen. Het Bestuur geeft de Raad van Toezicht in iedere vergadering een beknopte update, waarin de volgende onderwerpen aan bod komen: Inhoudelijke activiteiten, Strategie en omgeving en Personeel en organisatie. Het doel van deze update is tweeledig: het voorkomen van verrassingen voor de Raad van Toezicht en het in staat stellen van Raad van Toezicht-leden de boegbeeld-functie en ambassadeursrol voor Het Nationale Theater adequaat in te vullen. Indien er zich buiten de periodieke verstrekking van informatie aan de Raad van Toezicht – zoals is afgesproken – ontwikkelingen voor doen die wezenlijke invloed hebben op het realiseren van de opdracht van de stichting of het voortbestaan van de stichting, wordt de Raad van Toezicht hiervan onverwijld door het Bestuur op de hoogte gesteld. De besluiten en de daaraan voorafgaande overwegingen in de vergaderingen van de Raad van Toezicht worden vastgelegd in notulen.

Bij het aangaan van zakelijke contracten zijn meerdere functionarissen betrokken. Besluiten hierover worden enkel op zakelijke gronden genomen. Het bezoldigingsbeleid van Het Nationale Theater past bij het karakter van de instelling en is in overeenstemming met de Wet Normering bezoldiging Topinkomens (WNT). De bezoldiging van het bestuur wordt toegelicht in de jaarrekening en gepubliceerd op de website. Tevens zijn in dit overzicht de onbezoldigde leden van de Raad van Toezicht opgenomen. De Raad van Toezicht van Het Nationale Theater laat zich in zijn werk leiden door het culturele, economische en maatschappelijke belang van de organisatie. De raad adviseert het bestuur en doet dit op actieve wijze, zowel anticiperend als reflecterend op beslissingen van het bestuur. En beslist over benoeming, beoordeling, bezoldiging, schorsing en ontslag van het bestuur.

De Raad van Toezicht is onbezoldigd en de samenstelling is divers in kennis, leeftijd, geslacht en culturele achtergrond. Het rooster van aftreden en een overzicht van de nevenfuncties van de leden van de raad en het bestuur is opgenomen in het jaarlijkse Bestuursverslag, dat onderdeel is van de Jaarrekening. De Raad van Toezicht benoemt de externe accountant en stelt diens beloning vast op basis van advies van het bestuur. De externe accountant brengt ten minste eenmaal per jaar aan de Raad van Toezicht respectievelijk het bestuur verslag uit van zijn bevindingen. De Raad van Toezicht kan hem bevragen over de getrouwheid van de jaarrekening. Voelt iedereen zich veilig? Zijn er spanningen? Deze evaluatie gaat dus niet over het artistieke product, maar echt over het werkproces.

